

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“

виносить: в Австро-Угорщині:
на цілий рік 24 К
за пів року 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною ви-
силкою 7 долярів або 14 рублів;
з висилкою двічі в тижні 6 до-
лярів або 12 рублів; з висилкою
що суботи 5 долярів або 10 руб.
Поодиноке число по 10 сотіків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto пошт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

Християнсько - суспільний днівник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милості і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових поезій М. Шашевича.

Виходить у Львові що дnia крім
неділі і руских сьват о 5 год.
по полудні. — Редакція, адміні-
страція і експедиція „Руслан“
при ул. Хмельовського ч. 15, II
поверх. Експедиція місцева
в Агенції Соколовського в паса-
жі Гавсмана.

Рукоопис звертається лише
до передніх засторог.

Рекламації лише неопечатані
в вільні від порта. — Оповістки
звичайні приймаються по ціні
20 с. від стрічки, а в „Надіє-
нім“ 40 сот. Подяки і приваги
дочекання по 30 сот. від стрічки

В останній хвилі!

(Δ) Терпеливість і спокій австро-угорської дипломатії доведені вже до самого краю супроти бундючного, глумливого і визиваючого становища Сербії і єї поступовання з незайманими представниками нашої монархії на сербських землях. Коли Сербія поступала справді культурним способом, тоді здергливість нашої дипломатії була вразлива, бо в такому случаю без нарушень і захистання поваги нашої монархії можна бодай мати надію, що така терпеливість доведе до бажаної всіма цілями, бо відсуненя воєнної грози. Супроти культурної держави можна би ужити всіх можливих давніх дипломатичних способів, щоби удержати європейський мир.

Тимчасом Сербія не тільки супроти австро-угорських урядових представників, але й супроти безборонних і немічних старців, жених і дітей показала ся такою нелюдською, що сьогодні в цілій Європі підкорвала прихильність не тільки для сплямлених давнішими кровавими подіями керманичів державних, але й для широких верств народних. З огляду на се було злочином довершуваним на нашій монархії дальша здергливість і хиткість наших державних керманичів, бо ся хиткість, которая досі бажала тим способом удержати мир, довела як раз до супротивного висліду, до війни, і то в обставинах о багатьох трудніших, котрі вимагали значно більші жертви, як тепер. Вже в найближчих дніях може положені для Австро-Угорщини погіршитися через се, що вход австро-угорських війск до Сербії зустрінеться з більшим опором, що тепер не стрічало таких перепон задля того, що сербські війска далеко розсіяни на балканській бовині. Вже тепер положені для австро-угорських війск стало труднішим через те, що Монастирем заволоділи Серби і розоружили там турецьку військо. Союзні балканські держави завладли майже всею областю європейської Туреччини, з виїмкою наконечної північно-західної сторони, де ще дрібні турецькі відділи з розлукою опираються Чорногорцям і Сербам, а також з виїмкою Адріяно-пола і кріпості коло Чатальджі.

Окрім східної турецької армії, кота в останнім розчутливім бою коло Чатальджі на-
магався Болгар здергати від овлади Царго-
рода, нема вже іншої супротивної сили воєнної турецької, котра би могла затруднити бал-
канські союзні війска. Альбанці, о котрих са-
моуправа веде ся спір між Австро-Угорщиною і Сербією, а котримого часу Турки відо-
брали оружія і амуніцію, не мають спромоги ставити опору Сербам і Грекам, а сербські жовніри мордують їх соктами і тисячами, що-
би їх винищити і щоби не було звідтам кому виступати з правними домаганнями само-
управи для Альбанії.

Наслідком овлади Монастиря Сербами має також значча частина сербського війска вільну руку, а сербське правительство не за-
недбає, сі вільні відділи війска свого пересу-
нути на австро-угорську границю, щоби зараз при вході ставити нашій армії як найава-
тішій опір, а се очевидно вимагало би від нашого війска значчі жертви, котрих можна було перед тим ошадити, наколи би справа не зазнала була проволоки.

Серби тимчасом вихідять з проволоку, бо они навмисне так отягали ся з рішучим виясненем австро-угорських домагань, щоби вискати на часі і тоді всю свою воєнну силу звернути проти нашої монархії. Як в сербських і славянофільських росийських кругах

толкують собі довготерпливість нашої монархії показує ся найкрасше на тім, що на всякі жалоби і домагання нашого правительства відповідає Сербія лише крутьствами, котрі є прямим і виразним глувованем з постанов межинардного права, а крім того що сербське днівницарство в неприличний спосіб виступає з напастями проти монархії і династії.

На жаль частина віденського днівникаста а особливо соціалістичне, розпливаває ся в удаваній миролюбивості з низких понук і поганої жадоби і своїм поступованем підкопує становище і повагу нашої монархії, бо в Сербії і Росії вважають розумоване сеї частини віденського днівникаста виразом прилюдної думки в нашій монархії. Засаду „мир за всяку ціну“ треба вже раз рішучо пошипити. Австро-Угорщина предовго заявляла перед усюю Європою свою довготерпливість і миролюбивість а також була першою, котра пошипила давнину засаду status quo на Балкані. Як раз супроти Сербії заняла наша монархія прихильне становище, а пошипаючи її повну свободу супроти Туреччини, допомогла посередно до так значного розширення своїх гранic. Тимчасом Сербія слухаючи лихих додатків і скрітих ворогів Австро-Угорщини, злегковажила мирний настрій нашої монархії, зневажила її, а навіть заняла визиваючу, грізну становище. Австро-Угорська дипломатія повинна отже положити кінець сї довготерпливості і вимоги відповідно до отимленя. Дальша проволока, дальше відкладане рішучо розправи є неможливе, наколи не має потерпіти на тім ваша монархія, єї повага і становище. Або Сербія повинна упокорити ся і дати повне вдоволене Австро-Угорщині або наша монархія повинна здобути собі належне її право.

Шляхта на Україні.

(Дальше).

Та цікава проява, що всюди ся дрібна шляхта пошипала ся дуже довго, а часто аж до наших часів вірою своїй давній, первісній народності, виказує, що ся маса шляхетських кольоністів польських, котра з українських земель під Польщою і з самої Польщі кинула ся на Люблинській Угні на інші наші землі, не була так сильною, щоби хотяж би саму верству шляхетську порушити до дна!

Процес сей польщення плив, так сказати би, лише по верху та зазначував лише так як би розмір будучих добичий польськості „на Русі“ і ограничив сі він на спольщенні висших верств української шляхти, не впроваджуючи на ню живел більше трівків чистої корінної польських¹⁾.

І годі дальніше придергувати ся сї фальшиво розповсюджену опій, яко би „на Україні свієці трущти plug polski“. Треба раз отверто сказати, що плуг сей, котрий під ті часи став ворювати ся в опущені степи і предічні пущі, не був в руках ні польського шляхтичів, ні спольщеної Українця пана, лише в крепких долонах українського хлопа. А щоби того хлопа до роботи на полі заохотити, щоби нового кольоністу прямітні, щоби одним словом окружено собі заснити, на се треба було сей народ знати, не бути від него далеким від мовою, ні звичаями, ні обычаями, отже не чистої крові польський шляхтич, лише щойно недавно спольщений червоно-руський польський, або ще не винародований,

але збідлій руский! осідав там кольоністом. З Волиня отже, з Червоної Русі, з Польщі і з „польського“ Поділля напливали сї кольоністи у степи українські і запускали що-раз то більше коріні і ширили винародовлене.

В масі отже української шляхти, на землях давного великого князівства литовського, зачав при кінці XVI і на початку XVII. в. витворювати ся розчин, розпущеній живлом українсько-польським, котрий плив переважно з земель належних до Польщі. Річ природна, що в тім розчині шляхта польська гинула і яко раса пропадала, та відгравала під ту пору на Україні таку саму ролю, як нині відграє там ролю чисто російська шляхта.

Більшість князів, панів і земельників польської України держала ся аж до кінця козацьких війн „благочестії“, інакше — не зрювало що остаточно зі своїм народом; а і ті, що зірвали, як на примір київський епіскоп Йосиф Верещинський, були також прещіні Руїнами, в тім случаю „холмським з роду“²⁾. Взагалі треба зазначити, що в часах тій найінтензивнішої польської кольонізації, сама шляхта все ще зовсім виразно маніфестувала ся яко українська, аж коли ся кольонізація усталася, спольщила ся она, але під впливом фактів зовсім інших, а не напливу чужоплемінного живла. Причиною безпосередньо спольщення нашої шляхти були передовсім козацькі війни.

Коли минула козацька буря. Волинь оставила польським і католицким. Щезала минувшість, волинський кольорят поблід, а Короні представила ся зовсім нова провінція³⁾.

А прецінь ніхто не скаже, що саме в часі козацьких війн відбуває ся наплив польських живел в сторону України — річ мала ся може прямо противно.

Жерел отже спольщення української шляхти глядіти нам дійніше; нам треба було лише зазначити, що підложе, на котрім розвивала ся історія української шляхти, було вже підольським панованнем українське.

Хмельниччина, Руїна і турецка навала, поробили в тім підложу величезні зміни. Шляхта була приневолена майже з цілої України утікати і доперва „post hosticum“ розпочинає ся на початку XVIII. ст. нова шляхетська кольонізація України.

Та кольонізація отся явлює ся о много слабшою від попередніх згаданої. Передовсім із самої Польщі рух сей кольонізаційний ще менше напливав як передше. Бо на давні спустошені пустаріща вертали передовсім їх давні властителі, отже основа спольщила ся та сама, що й перше.

Та й пізніше, в XIX. віці, проплив польського живла на Україну був немислимий, при чим знов немалій вплив на се мали політичні відносини.

Сама отже історія виказує нам недвомісно, що ниніша шляхта на Україні, хотяй тепер переважно польська, єсть в верствою, хотій не однією польською походження, в сильною, абсолютно перевагою крові місцевої, української.

І в тім саме ціла вага для нас — єї походжене!

Бож прецінь справа винародовлення шляхти у нас не є подію в історії одинокою.

Така сама судьба стигла й шляхти чеської, котра в часі народного занепаду знімчилася, а тепер повертає на лоне свого пробудженого народу, і враз з іншими верствами отже не чистої крові польський шляхтич, лише щойно недавно спольщений червоно-руський польський, або ще не винародований.

Споглянемо й на інші народи, в роді Фінів, Норвегів, чи ж не побачимо то само,

що з хвилею політичного упадку шляхта відступає народ, а потім з часом отяминується назад повертає?

Тож і нам горді тратити надію!

Від давніх — давніх часів непокоять її нашу шляхту українську, котра вирекла ся свого народу, якісі тяжкі докори совісти, якісі неясні тортури сумлінія несповнених і залишених зглядом свого народу обовязків.

Куди не звернуть ся — все ім привиджується якось мара кровава: „chłop ukraiński z nożem w ręku!“

А показала ся отся мара пораз перший в отсім великим страху під Пілявами.

Потім жалісно заводила на українських „Руїнах“!

Пізніше знов блиснула ножем в Умані.

Не дала й спокою переляканій шляхти під час званих буйтів волинських в 1785 році.⁴⁾

І знов приснила ся она — отся мара — в „київській коваччині“ під час кримської війни.⁵⁾

Снила ся она що й не так давно в постаті съявчених ножів, захованих у могилі Шевченка!⁶⁾

О послідніх часах так там, як й у нас в Галичині вже й не згадуй.

Немезіс історична відплачувє ся і сумні в дії затраченого ествовання.

(Дальше буде).

¹⁾ K. Szajnocha: Jak Ruś polszczała; szkice historyczne III. IV.

дуть змобілізовані західні військові округи отже Вильно, Варшава, Київ і Одеса разом в московським воєнним округом як точкою опору. Опісля будуть пересунені з над Дону полки козаків. В королівстві польськім воєнні приготовлені вже майже готові. Безчисленні ряди поїздів везуть жовнірів і воєнний матеріал. Приготовлені воєнного матеріалу спріяє інтернатури великі журби. Жовнірі, яких задержано вчинні службі, в дуже невдовolenі, бо не хотять воювати „за Болгарів“. Офіцірський корпус вельми вдоволений і не таїть зовсім воєнних приготовлені.

В петербурзьких дипломатичних кругах панує думка, що теперине становище Росії є вислідом не лише симпатії для Сербії, але також змагань Росії до корисності для неї полагоди квестії пролівів і квестії берегів Чорного моря. Разом з Англією і Францією домагати ся буде Росія категорично, щоби разом з домаганнями Сербії що до адрийських портів, були полагоджені висі сказані квестії, які обходять Росію.

Дописець „Przegląd-y poniedziałkowy“, який має нагоду говорити з одним з найвизначніших дипломатів, стоячих близко міністерства заграницьких справ, одержав такі інформації: Яку ціль має мобілізація Росії, не дастя ся ще в сій хвилі рішучо ствердити. Вправді є можливі, що Росія ходить виключно о зроблені натиску на становище Австро-Угорщини, супроти Сербії, однак не є виключене, що Росія має дальше йдучі плани. Певне на всякий случай, що рішаючі круги монархії не подадуть ся натискови Росії і не відступлять її на волос від своїх і так вже скромних домагань. Положення теперішньої хвилі представляє ся в сей спосіб, що Австро-Угорщина мусить бути готова на всі можливості.

„N. W. Journal“ огошує погляди якогось сербського дипломата, що сувідчасть про ворожий настрій Сербії супроти Австро-Угорщині: Доси боялися ми Австро-Угорщини, бо могла напасті нам господарську руїну. Нині сей перелік промінув. Чому Австро-Угорщина не хоче, щоби ми одержали адрийський порт, яким правом (?) протицить ся? Чи правом сильнішого? Чи дійсно думає, що є сильнішою від Сербії з Сербії, з Боснії і Герцеговини, з Хорватії і Дальматії, з Чорногорії і Македонії, чи чиличи Болгарів? Чи Австро-Угорщина так дуже певною власних своїх Сербів? Австро-Угорщина, щоби ми оставили Сан-Джовані ді Медія, Алессіо і Драч. Відповідаємо: Ми є там і останемо там. Виповість нам Австро-Угорщині, тим більше. Обсадити Білгород. Числимо ся в тим Однак буде мусіла піти за нами в наш грекий край і вести з нами довготривачу війну. Красне відмінне, чим буди під владистю Австро-Угорщини. Задержимо наші (?) адрийські порти. Коли Австро-Угорщина захоче вас звідтам прогнати, то буде мусіла ужити насильства, а ми на насильство відповімо насильством. Сербське правительство не піде за радою великодержав, коли поручить єму уступити перед Австро-Угорщиною.

„Avvenir d'Italia“ доносить з Дульцино, що Сербія громадить там військо для створення корпусу, призначеного до евентуального відпору нападу зі сторони Австро-Угорщини

Франція і Німеччина мобілізують.

П'ять німецьких східних корпусів в часті змобілізовано (піднесено до скріплена мирного стану).

Під проводом президента Фаллієра відбулося вчера в Парижі воєнна рада. Французькі корпуси на східній границі змобілізовано. Урядово оголосивши, що се не має нічого спільногого з теперішнім положенем.

Альбанія домагає ся помочі Австро-Угорщини.

В Катарі (в полуночній Дальматії) зі бралося велике число альбанських вождів на нараду, щоби розвести акцію проти заняття альбанських областей балканськими державами. Не підлягає сумніву, що Альбанії не піддадуться добровільно під ярмо балканських держав і боронити будуть розлучливої своєї незалежності.

Міністер заграницьких справ гр. Берхтолдъ оголосив телеграму, в якій альбанські вожді домагаються іменем цілого альбанського племені, щоби на случай, коли би введені самуправи показалися неможливими, Австро-Угорщина приступила сей час до влади Альбанії.

Посередництво кн. Генриха пруского.

Віденські дневники доносять, що ймовір-

но нині кн. Генрих пруський, брат цісаря Вільгельма II, поїде до Петербурга, щоби посередничити в справі удержання европейського світу.

В кругах, зближених з домом Ротшильдів в Парижі ходить чутка, що кн. Генрих пруський вже вчера війшов до Петербурга.

У Відні говорять, що Вільгельм II в бісіді з архікнязем Францом Фердинандом обіцяв візвати Росію, щоби виплинула в Білгород на мирову полагоду австро-сербського спору.

Мобілізація в Японії.

„Morgen“ доносить, що віденські дипломатичні круги одержали інформації про мобілізацію японської армії, яка мимо договору з Росією в справі Манджуїї, наміряє помагати Китаєві в засирці з Монголією. Як звіено, Росія заключила договір з монгольськими князями, який поручав їм незалежність від Китаю.

Приготовлення до революції в Росії.

Рівночасно з мобілізацією в Росії приготовлюються ся революціонери до викликання заворушень в Росії. Ось що говорить про се телеграма: Деякі події, що лучилися ся останніми днями, вказують, що революційно-нігілістичні комітети в Варшаві, Москві і Петербурзі роблять горячкове приготовлення до викликання ворохобних заворушень. Думка в сім напрямі мала вийти з французьких і англійських нігілістичніх кругів. Ціллю революційного руху має бути викликане ворохобні в самій Росії на случай війни.

Протягом вчерашньої неділі переведено в Варшаві численні домашні ревізії і арештовано кілька десятка осіб. Причиною арештів має бути співучасть в революційній пропаганді.

Румунія і Болгарія.

З Софії доносить „Südsl. Corr.“, що інтриги Росії проти Болгарії склонили болгарське правительство і короля Фердинанда до вислання предсідника собрания Данева до Букарешта. Орган Данева „Болгарія“ звертає ся до Румунії з жаданем, щоби приступила до балканського союзу.

З Букарешта доносять, що там має приступи в Софії предсідник собрания Данев, але його подорож відложено, бо він бере участь в переговорах о завішенні оружя в Чаталджі. Приїзд Данева наступить в сім тижні. Постанова болгарського правительства що до вислання Данева до Букарешта, викликає там загальнє вдоволене. Надіють ся, що майбутні болгарсько-румунські конференції скріплять добре відношення обох держав.

Росія хоче ізолятувати Болгарію.

„Südsl. Corr.“ доносить з Софії: Дипломатичне положення Болгарії є рішучо гірше, чим військове. Правительство побоює ся, що Росія хоче дипломатично Болгарію ізолятувати. Переговори межи Петербурзом і Софією є тепер чисто формальними. Всі проби, щоби в Петербурзі викликати якийсь для Болгарії тепліший настрій розвіяли ся. Неясне поступовання російського амбасадора Гірса причиняє ся до сего, що болгарське правительство бажає собі як вайскоршого мирного розвязання всіх справ.

Між великороджавами.

„Oesterreichisch-ungarische Korrespondenz“ в телеграмі з Царгорода подає слідує відомість: Амбасадор Гільмі паша передав Порті інформацію про конференцію з гр. Берхтолдом, в якій встановлює, що конференція відбула ся в присутності амбасадорів Німеччини і Італії у Відні. Амбасадор доносить далішо: Міністер заграницьких справ гр. Берхтолд заявив мені, що австро-угорське правительство в порозуміві зі своїми союзниками бажає, щоби Туреччина дала віла війну. Німеччана і Італія зачали мобілізувати ся. Коли Австро-Угорщина не підприяла ніяких вайскових заходів, то лише для того, щоби перечекати остаточний вислід балканської війни. По заключенню міра Австро-Угорщина подасть Сербії свої умови. Коли війна буде даліше ся вести, то Австро-Угорщина на случай конечності понесе великі жертви, щоби поперти Туреччину. Гільмі паша додав вікіци, що після його особистого пересування Італія буде старати ся запобігти засирці між Австро-Угорщиною і Сербією.

Паризькі дневники доносять, що Росія є готова призначити самоуправу Альбанії.

Кн. Меншіков (не публіцист з „Нового Времені“) оголосив в „Гражданії“ статю, в якій протестує проти втягання Росії в війну. Край лише що починає відихати і підносити економічно. Було би легкодушною лише для домагань Сербії наражувати ся на війну.

3 поля бою.

Софійські політичні круги є думки, що справа мира з Туреччиною в засаді є забезпечена. Коли Туреччина зволікає, то числити з певностю на чужу поміч. В дійсності турецькі сили на лінії Чаталджі не витримають напору сил союза балканських держав. В останніх днях вислано всі стоячі до розпорядимости відділи до лінії Чаталджі так, що зединена армія союза має чисельну перевагу над турецькою армією. Грека армія наміряє заатакувати Царгород від сторони моря.

Окремий дописець римського дневника „Memento“ доносить з Аten, що Греція наміряє обсадити всі турецькі острови Егейського моря. Грека флота має небавком призначити до острова Лемнос.

З Царгорода звіщають, що переїзд через Дарданелі перервано.

Фактом є, що Болгарам на лінії Чаталджі не веде ся і готові болгарські побіди замінити ся ще в погром.

Болгарсько-грецьке непорозуміння.

„Börsen Courier“ доносить з Петербурга, що болгарсько-грецьке непорозуміння в справі Солуя є дуже поважної натури.

Під Адриянополем.

Болгарська агенція доносить: Через цілу ніч з пятниці на суботу острілювали Турки болгарські шанці перед Адриянополем з величезними арматами, але без успіху. Турецькі віткачі розказують, що положення в Адриянополі є розумінні. Прислали поживи в на вичерпанню. Жовнірі лише що третій день одержують кусень хліба. Шпиталі і приватні доми в повні ранених.

На здобуті Дарданель.

„Morning Post“ доносить з Солуя, що до Дарданелі мали вирушити Болгари в числі 30.000, які були в Солуї і на схід від сего міста. Мають они напасті на турецькі форти на суші і уможливити грекам воєнним кораблям від до Дарданелі, а потім до Царгорода.

В Туреччині.

З причини чуток, що Греки і Болгари намірюють напасті на крісти в Дарданелях, вислали там Турки достаточне число війська. Арештовані молодотуркії тривають даліше. Увізено також валлого з Солуя, корій не є молодотурком. Серед населення Царгорода було доси 531 случаю холери, з того 247, що покінчили з смертю. Богато сіл між Чаталджі і Царгородом опустило населене, буясь холери. Пощесті шалів серед віткачів і ранених в Сан Стефано.

Грецькі успіхи на морю.

Грецький торпедовець ч. 15. вдер ся до порту Айвалі, в якім стояла турецька канонірка. Капітан і моряки кинулися вплав до води, прорубавши найперше отвори в стінах. Коли греки живні рівні вішли на поміст канонірки, не можна вже було води загатити; випущено торпеду і канонірку затонуло.

Мирові переговори.

Болгарські повновласники прибули вчера вечером до Чаталджі. Дано знати до Царгорода, що зустріча повновласників наступить на просторі між становищами, які обі стороны займають.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— Календар. Ві вторник: руско-кат.: Івана Златоустого; римо-кат.: Петра і Силь. — В середу: руско-кат.: Філіпа апост.; римо-кат.: Валеріяна.

— Здоров'я М. Коцюбинського Стан здоров'я письменника Коцюбинського, який прибувши важко хорим на серце з Чернігова став

лічити ся в київській університетській клініці проф. Образцова — як сповіщув „Рада“ — поправляє ся. Хорий може спати 3—4 години на добу, підіймає ся з ліжка, та читає часописи й книжки.

— Пошановане пам'яті М. Лисенка в Харкові. Гласний харківської думи Микола Михновський звернув ся до голови з заявою з приводу смерті знаменитого українського композитора М. Лисенка:

„Заслуги небізника перед нашим народом, — пише гл. Михновський — і справді неоцініти. Хоч через особливі умови, більшість великих творів Миколи Лисенка майже невідомі широкі публіці, але особи, що мають щастя чути його твори, висловлюють ся про них з захопленням, а знаменитий композитор П. Чайковський вважає його оперу „Тарас Бульба“ прегарною. Проте імя Лисенка, як спасителя неоціненого національного скарбу — українських історичних, гайдамацких, бурлацких, побутових і ліричних народних пісень та дум, — звісне кожній письменній людині. Гігантський і прекрасний труд, виконаний М. Лисенком з високим мистецтвом і безмежною любовю, придбав ему загальну прихильність і глибоку пошану Небізника вчима у другій харківській гімназії і слухав лекції в харківським університеті. В Харкові почав М. Лис

начеби „інсцім“ було штучне або злише, не в оправданій. Правительство просить сторонництва, щоби старалися полагодити прагматику ще в тім році, а також, щоби старалися о покрите. Що до ухвал комісії палати вельмож, то є се чинник рівнорядний з комісією палати послів. Що до обурення серед урядників то правительство не уступить очидаю під напором зі сторони урядничих організацій, але зі своєї сторони зробить все, щоби прагматика була введена чим скорше, однак під току невідкладною условиною, що буде полагоджена фінансова предлога.

— **Кілько Русинів є в Канаді?** Перепись канадського населення з 1911 р., як доносить „Новий Край“ подав загальне число українського населення в Канаді на 215.000. По проповідям преставляється число Українців як слідує:

Манітоба	63.000 душ
Саскачеван	62.000 "
Альберта	53.000 "
Онтаріо	9.000 "
Квебек	8.800 "
Британія Колумбія	12.000 "
Східні надморські провінції	8.000 "
Разом	215.000 душ.

Коли додамо — пише „Нов. Край“ — кілька тисяч наших людей, які в різких причин вписалися в рубрику інших народностей, то можемо съміло сказати, що загальне число Українців в Канаді виносить 220 тисячі душ.

По званю Українці переважно хлібороби, Населені їх в 1911 р. було:

Манітоба	52.000
Саскачеван	60.000
Альберта	50.000
Разом	162.000

По других місцевинах Канади Українці переважно робітники, власністі реальності і домів. В Британія Колумбії і Онтаріо они переважно „майнери“ (копальники) фабричні і залізничні робітники. По містах найбільше Українців у Вінніпегу (12.000), Монреалі (6.500) і Ванкувері (3.000).

Індивідуально що до посідання землі було самостійних руских фармерів по провінціях таке:

Саскачеван	27.500
Манітоба	25.700
Альберта	23.800
Разом	77.000

Більша частина руских фармерів посідає четверть секції сего 160 акрів (акр 40 арів,коло три четверти морга).

Грошева вартість усієї землі в посіданню наших людей в трох західно канадських провінціях після першої ціни земель представляє ся пересічно по 15 дол. від акра. Отже на 77.000 самостійних наших фармерів припадає дванадцять і пів мільона акрів приближної вартості 184 мільони 800 тисяч доларів.

— **З „радикального“ повіту.** Снятинський повіт уважають гніздом радикалізму. Отже здивоване викликав вислід виборів до повітової ради в Снятині, переведених дні 20. с. м. з групи меншої власності. На 10 членів повітря з сеї селянської групи вибрано 72%-ами голосів дідичів Мойсія, Кшиштофовича і Тедоровича, і 7-ох руских селян, поміщевих на повітовій листі. Радикалізм лише здеправував селян.

— **Московські „співаки“.** „Gazeta kolomyjśka“ доносить, що до Коломиї приїхали якісь російські співаки. Gaz. kol. визиває польську і руську суспільність збокутувати їх концерт. Дивно справді, що саме тепер волочать ся по Галичині якісь московські хори. Чи за тісно їм на просторі від Збруча по Камчатку, чи може мають яку іншу причину до артистичної прогулочки по Галичині?

— **Сербські демонстрації у Відні.** Вчера відбулося в віденській православній церкві богослужіння, як подія в нагоди побід балканських держав. По богослужінню удалися ся полуночно-слов'янські студенти в числі 150 малими гуртами перед російським амбасаду, де не хотіла їх однак допустити поліція. Части студентів удалися ся відсіти до середмістя з окликами: „Хай живе Сербія!“. На Kärtnerstrasse виступила поліція і арештувала кількох посеред демонстрантів. Публіка била демонстрантів палицями, а жінки парасольками, при чим підносили оклики: „Хай живе Австрія!“. Демонстрації тривали понад годину.

— **Просьба до Цуваї.** З Загреба доноситься, що полуночно-слов'янські академіки виготовили до королівського комісара Цуваї отвергли лист, в якому жадають, щоби зараз зголос-

сив свою димісію і відступив своє місце дійсному повноважникові народу. В листі тім вказано межи іншими: „Волі народу не можна переломити ані багнетами, ні шибеницею“. Лист підписали кількасот хорватських і сербських студентів з Відня, Градца і Праги.

— **Радикали рушають ся.** „Громадський Голос“, який радикальні адвокати воскресили своїми грішами, заповідає краївий візит радикальної партії у Львові на день 25. грудня, а загальний січовий візит на день 4. грудня на с. р.

— **Ціни заліза в Австро-Угорщині.** Угорський залізний промисл думав піднести, мимо зменшення замовлень, ціни заліза менше більше о 1 К, а таверс'є о 50 до 60 сот.

— **Згода приятелів.** „Temps“ доносить з Сопуна, що межи балканським і грецьким військом панують дуже неприємні відносини. З хвилюю, коли Болгари прибули під Созунь, Греки мали вже се місто в своїх руках і в очічку не хотіли впустити Болгар до міста. Прийшло до сего, що болгарський наслідник престола мусів ночувати з своїм братом під мостом коло Айвали. По тій ночі виготовили Болгари до Греків ультімат, в якім загрозили, що в случаю відмови займети місто силово. Щойно тоді згодилися Греки впустити Болгар до міста. В самім місті прийшло відтак кілька разів до дуже поважних подій. Командант міста іменовано грекського князя Миколу, але Болгари признають лише авторитет свого генерала.

— **Недостача збіжа на Угорщині.** В злуці з війною на Балкані і з задержанням вивозу збіжа з Сербії угорські торговці користуючи з дуже догідних умовин і вихоких цін, випродали за границю майже весь сегорічний збір збіжа на Угорщині. Тому мусить Угорщина вже й сего року спроваджувати много збіжа. В тій цілі вислали вже угорські велике збіжеві підприємства своїх представників до Росії, а головно до полуночно-західного краю, щоби они заключили там збіжеві умови. Розходить ся що в уідповіднім случаю закупити величезне число збіжа, що найменше кілька мільйонів пудів. Угорські імпортери, продавши своє збіже по доволі високі ціні, хотять вихіднувати відповідно низькі ціни збіжа в Росії і кинути на угорський ринок російське збіже.

— **3 судової салі.** Перед львівським трибуналом присяжних судів вела ся минулого тижня розправа проти двох львівських опришків: Бялонія і Ганіча. Оба обжаловані за убийства в 1911 р. відповідають також за много крадіжок. Засуд запав в суботу о 3. год. над раном. Лава присяжних заперечила питане що до злочину морду, затвердила за те що до обох обжалуваних питане в напрямі злочину убийства, крадіжки, волокитства і прилюдного насилства. На основі сего рішення трибунал висудив обох на кару 10-літньої тяжкої вязниці, заостреної постом і твердою постелию.

— **Проти гімнастики в народних школах в Романії.** Просьбу інспектора народних школ лубенського повіту, щоби лубенські земські збори призначили 2.960 карб. на заведене в 1913 р. в початкових земських школах військової гімнастики, земські збори, не вважаючи на оборону гімнастики гласним д. Величком, вибрали за члена до четвертої державної думи від Полтавщини, одноголосно відхилили. Пораду гласного д. К. Леонтовича завести для спроби в 12 школах гімнастику також більшотою голосів відкинуто, визнавши її збігою й шкідливою для селянських дітей.

— **Друга розправа проти кс. Мацоха і тов.** яка відбувається з причини відкликання проти першого засуду, як зі сторони прокураторії так і обжалуваних, скінчилася ся в суботу по полуночі в Підгорському таким засудом обжалуваних: Дамазій Мацох засуджений на 15 літ категорії з полишине прав, Із. Старчевський на 8 літ арештантських рот, Г. Мацохова на 6 літ арештантських рот, В. Олеській на 3 роки арештантських рот, Цагановський на 7 днів арешту, Г. Мацохова має всії свої дорогоцінності звернута монастирю.

Суботніший засуд є о много острівшиї від першого засуду з дня 7. березня с. р. — **Сенсаційні арештування на залізницях.** В січні с. р. відбула лубенська поліція на слід великих крадіжок, які управляеми слуги лубенських залізничних складів. Як підозрілих оспівувача в тих крадіжках арештовано тоді підурядника Вольфа і Вальнера, а кромі них також кілька осіб зі служби. Справа ся набрала тим більшого значення, що в часі слідства помічено злуку межи сего поганою спа-

вою а нечайною смертю одного слуги, який згинув під колесами поїзда на годину перед переслухуванням у слідчого судії. По довшім переслухуванням суд не могучи усталити вини арештованих, освободив їх. Засуджено лише послугача Малиновського, який мав брати участь в крадіжці одного звюю сукна. Мимоувільнених тамтих, слідчий судия перевів

даліше слідство і вчера приказав арештувати перед тим освободжених Вольфа і Вальнера, а кромі них і начальника залізничного дівіца Чарножинського, урядника в VI. ранзі і головного магазинера Горшовського. Чарножинського арештували вчера по полудні комісаром Шварц в приватнім мешкані, в залізничнім будинку, а Горшовського арештовано на проvinції.

— **Смерть в копальні.** В копальні вугла в закопі ся Мартина в Аляїс затройло ся газом вночі з суботи на неділю 38 гірняків. З тих удали ся виратувати 14, а 24 згинули. Доси найдено вже тіла 21 гірняків.

— **Австро-Угорські документи в державі Новий Йорк в північній Америці.** В державі Новий Йорк вийшов тепер новий закон, на основі якого документи видані австро-Угорськими судами і заосмотрені в урядову печатку, не потребують мати до урядового ужитку в державі Новий Йорк ніякого дальнішого підтвердження. То саме відноситься до документів, які виготовляють або підтверджують нотарі, коли сей документ є заосмотрений крім підпису і печаткою нотаря і відповідної звітності. — **Медицина на сучасній війні.** Відомий берлінський хірург фон Етінген, родом з російської Балтийщини, ученик відомого Бергмана і начальник санітарного відділу в російсько-японській війні, стой і тепер на чолі відділу німецького Червоного Хреста в Білгороді. Між іншими фон Етінген печатає свої враження в берлінських часописах про догляд за ранеными на сучасній війні, він пише, що она дала вже богато нового в справі вигоювання ран. Операції ранених черепів приходить ся робити в лізаретах і нові способи багато сюмом помагають. При ранах в черево приходить ся придергувати ся консервативного способу вигоювання і в 8 випадках таких тяжких ран жите вратовано. Особливо калічать ранених турецьких засторені кулі, бо они повертаються в тілі і рвуть там все на шматки. Не до чого нездатними виявили себе так аванії „бешкети“ в пілками і ножами; далеко красше тим хірургам, що мають з собою маленькі карманні струменти. Дуже зацікавлені хірурги новим способом вигоювання ран, так званим „мастіфолем“, який заміняє всі антисептичні засоби, як то йод, йодоформ, карбіль і таке інше, навіть воду і мило. Навіть грязюка кругом ран не змівася ся тепер, а тільки намащують смолянистим розтвором, що звє ся мастиль; ним ввіювають ся всяки бактерії способом так званого „увязнення бактерій“. Дивний вигляд мають люди, в яких брудні рани не вичищують ся, а тілько намащують ся мастилем і вигоюване йде дуже гарно. Замість перевязок накладає ся невеликий шматок вати, яка приkleється розтвором і держиться ся міцно. Не вживася ся також вже й улюбленій колись лікарями плястер „лайкопласт“.

— **Фальшиві гроши.** З огляду на се, що останніми часами появилось ся в Росії богато підроблених золотих і срібних монет, перевірить петербурзька лабораторія монетного двору дуже точне дослідження тих монет. З посеред многих зразків надісланіх підроблені фальшиві монети, особлину увагу звертає на себе надісланий недавно золотий грош, який завдав дослідникам дуже богато труду. Монета ся перерізана на двох в середині такої самої краски, що і з верхом. Звук і тягар сеї монети не ріжнуть ся нічим від правдивої. Зроблена она з якогось незвінного металю. Взагалі підроблені гроши поширилися в Росії останніми часами о много більше ніж коли небудь.

— **Кілько коштують австро-Угорські військові аташе річно?** Австро-Угорські військові аташе приїжджають замість гажі, яка припадає їм після їх степеня, т. зв. річну дотацію. Она виносить — після ухваленого сего року буджета сп

томів печати разом з величезним числом мап; кошти видавництва виносять 4 мільйони корон. Американське правительство присяло оден такий примірник англійській бібліотеці „Guildhall“, кромі сего оден примірник має льондонська бібліотека а оден британський музей. Однака ся історія не є найбільшою на світі книжкою. Була нею віколи непечатана з огляду на величезні кошти, китайська енциклопедія „Юнглютатів“, твір, над яким працювало в XV. в. понад два тисячі учених. Сей твір складав ся з 22.870 томів, які згоріли під час здобуття Пекіна в серпні 1900. р.

Оповістки.

— Конкурси. Дирекція державних земляниць у Львові оголосує конкурс на отсі посади для вислужених підофіцерів: на 7 посад баників, 1 веркмайстра, 1 скотиста, 1 веркмайстра при електричних заведеннях, 3 канцелярійних помічників, 1 веркмайстра при варстатах, 1 заступника машиніста, 2 магазинових дозорців, 7 магазинових дозорців при перевозових складах, 3 старших тонніків, 2 дозорців помп, 3 дозорців возів, 15 шляхових посад, 11 канцелярійних возів, 12 кондукторів при товарових поїздах, 71 машинових тонніків, 1 дозорця станиці, 4 списуючих возів, 20 підмайстрів, 2 пересувачів возів, 8 варстатах помічників, 1 товмача для російської мови, 1 магазин, слуги в перевозових складах, 21 будників, 4 тонніків при постійних парових кітлах, 1 мостового слюсара і на 2 посади стацийних слуг.

— З почти. З днем 1. грудня с. р. буде отворена нова почтова складниця в Чаплях до пошти в Фельштині, в самбірськім повіті.

Жаука, умілість і письменність.

— Потрібна книжка. Видавництво „Український Учитель“, бажаючи стати в пригоді учительям та батькам у впорядкуванню дитячих съяв, розпочало печенан збірника декламатора „Ялинка“. Зміст єго такий. Передмова (про виховнічі значені дитячих съяв). I. Як упоряджати съяв: приbrane кімнати; поміст для читальників і співців; замітка про виразне, гарне читане. II. Ялинка: практичні вказівки, як виготовляти прикраси на ялинку. III. Живі картини. IV. Гри з співами й без них. V. Літературно-вокальні вечірки: 1. Тарас Шевченко; єго житепис; вибрани вірші; 2. Леонід Глібів; єго житепис; вибрани вірші і байки. 3. Борис Грінченко; єго житепис; вибрани вірші і байки. 4. Микола Лисенко; житепис єго; уривки з дитячих опер єго. 5. Вірші й байки ріжніх поетів. VI. Зразки програм літературно-вокальних вечірок. Збірник уложенено С. Черкасенком. До 1. ст. ст. грудня „Ялинка“ має вийти з печаті і поступити в книгарні на продаж. („Рада“).

Телеграми

з дня 25. листопада.

Відень. Завтра зберася державна рада по двотижневій перерві. На днівнім порядку стануть предлоги що до знесення числової лоттерії а заведення клясової лоттерії і наочерк закону про зарівкові і господарські стоваришения. По пологоді тих предлог наступить дискусія над буджетовою провізорією. Якщо би при цій дискусії проявила ся обструкція, то палата має бути замкнена.

Відень. В тутешніх парламентарних кругах твердять, що в случаю обструкції, яка унеможливлює би наради над бюджетом і контингентом рекрутів, буде відрочений парламент, а повисіші державні конечності будуть переведені на основі 14. параграфа.

Відень (ТКБ). Вчера по полуночі вернувся з Берліна архієпископ Франц Фердинанд.

Царгород. Ген. Торгут Шеффекта пашу іменовано вождом армії, яка зібрала ся коло Галліполії до здергання нападу Греків і Болгарів на Дарданельські форти.

Будапешт. „Pesti Napló“ подає розмову з головним турецким консулом, в якій сей висказує ся, що теперішна війна є радше війною потрійного союза з потрійним порозумінням, чим війною балканських держав, при чим знова Австро-Угорщина є тим, що тратить. Потерпіть значно австрійські торговельні інтереси. Консул є сеї гадки, що Туреччина випала жертвою приязні з Австро-Угорщиною, яка опустила Туреччину в тяжкому положенні.

Софія. Болгари заняли оноді Малыгару і Дедеагач.

Білгород. Серби заняли Охрид.

Царгород. Холера робить тут великі знищення. Дено умирає коло 100 осіб.

Берлін. „Berliner Tagblatt“ доносять, що з 300 тисячної болгарської армії є 100 тисяч убитих, ранених або заражених холерою. Покликано під оружіє 16-літніх хлопців.

Софія (ТКБ). Командант V. дивізії доноситься, що в лязареті дивізії є ранені кулями „дум-дум“.

Софія. (Болг. Аг.). Болгарські повноважні прибули вчера до Чатальджі. Дано знати до Царгорода, що стріча повноважні становищами, які займають обі сторони.

Варшава (ВАТ). Борба з жидами, за їх недавне становище в часі виборів до державної думи, веде ся, мимо перепон із сторони російського правительства, дуже енергічно. У жидів не купують, зірвано з ними всі товариски вносини і в численних брошюрах візвано населене до пильновання себе перед жидівською язвою.

Господарські, промислові і торгівельні вісти.

Комунікат Краєвого Союза для збути худоби з торту в Львові дня 22. листопада 1912.

На нинішній торг зігнано: Волів 22, бугаїв 11, коров 189, ялівника 117, телят 124, безрог 134; разом 697 штук.

Плачено за метричний сотнар живої ваги т. є за 100 кг.: за опасові волі 98 до 110 К, за худі волі 00 до 00, за бугаї 80 до 4, за корови на заріз 54 до 80, за ялівник 50 до 86, за телята 90 до 114, за безроги 100 до 110 К.

Комунікат Краєвого Союза для збути худоби з торту на рогату худобу у Відні, дня 18. листопада 1912.

На торгу зігнано худоби тучної 3.072 штук, в тім 2.854 волів і 825 бугаїв; худоби худої 1.743 штук, в тім 991 коров і 145 буйволів; разом 4.815 штук.

Плачено за 100 кг. живої ваги в коронах: за волі німецькі „Пріма“ 110 до 120, середні 90 до 108, гірші 88 до 97; за волі угурскі сиві „Пріма“ 104 до 110, середні 94 до 103, гірші 84 до 93, за угурскі краси „Пріма“ 112 до 130, середні 100 до 110, гірші 86 до 99; за волі галицькі „Пріма“ 108 до 116, середні 98 до 106, гірші 84 до 94.

За бугаї „Пріма“ 92 до 100, середні і гірші 68 до 90; за корови „Пріма“ 92 до 104, середні і гірші 68 до 90; буйволи „Пріма“ 66 до 70, середні і гірші 40 до 64; за габлі „Пріма“ 40 до 66.

Тенденція: Згін сей був супроти попередного о 48 штук слабши. Мимо того ціни на буйволи і габлі упали о 3—4 К з причини слабого попиту. Так само і худоба тучна упала на ціні в Пріма сортах о 2—3 К а в середні і гірших о 4—6 К. Прочу худобу ледви удалося продати о 6—8 К дешевше. Непродані лишилося 508 штук, котрі були найгіршою сорті.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про ціни збіга і продуктів у Львові

від 18. до 24. листопада 1912.

	за 50 кг.
Пшениця	10.75—11.10 К
Жито	9.00—9.50 К
Ячмінь броварний	8.80—9.80 К
Ячмінь на пашу	8.40—8.70 К
Овес	10.25—10.75 К
Кукурудза	0.00—0.00 К
Гречка	0.00—0.00 К
Горох до вареня	12.00—14.00 К
Горох на пашу	0.00—0.00 К
Бобик	8.50—9.00 К
Конюшини червоні	9.6—11.4 К
Конюшини білі	12.0—14.0 К
Конюшини шведська	11.0—12.5 К
Тимотка	27.00—32.00 К
Ріпак зимовий	16.00—16.50 К
Насінє конопл.	0.00—0.00 К
Хміль старий	0.00—0.00 К
Хміль новий	9.5—10.5 К

Візід ІІ. Хмельницького до Київа.

Чудова репродукція цього класичного твору, яко цвіт репродукційної хромоліографічної штуки, вийшла вірно після оригіналу в природних красках. Чар красок викликав подив у найвибагливіших знатоків, які надсилюють нам численні призначення. Се високо артистична краска кождої хати і сальону; одивока річ, що надає ся на інтелігентний дарунок для знакомих. Історію осіб виступаючих на тім образі долчує ся до кождої послинки. Величина картини 90×76 см. сальонове видане К 10—люксусове К 16—, висилка К 1.20. На жадане достається в рамі по власних коштах в цінах; сальонові К 12—, дубові К 16—, золоті К 16—, магонові К 20—, плюшові К 20— вже зі склом і порядним опакованем.

Замовлення слати на адреси: Іван Павлик

або М. Кривецький, Львів, Ринок 10, а також

Тов. Сокіл-Батько, Львів, Руска 20.

Луксусове видане на вічерпані; замовляти лише на висше подані адреси.

!!! Купуйте !!!

одобреній Радою шкільною краєвю і виданий накладом „Видавництва Чина св. Василія В.“ в Жовкові підручник

д-ра Богдана Барвінського п. з. „Оповідання з рідної історії“.

Підручник обнимає 190 сторін тексту XXXVI сторін ілюстрацій (числом 53) на кревдові папері і 2 макі. В гарній полотняній обкладці вартістю всього 2 К 20.

Сей підручник в першім підручнико м рідної історії для руских середніх шкіл і дав шкільній молодежі впередовий образ нашої бувальщини. Писаний так, що надає ся не лише для учеників I. класів середніх шкіл, але пригодові іншого підручника й для учеників високих класів, для руских віділів шкіл, для семінарій і ліцеїв та до кваліфікаційних іспитів на народних і віділів учителів.

Надає ся він до науки в дівочих та хлопчикових бурсах і інститутах, а ізза своєї приступності також для наших читальень, для селян і міщан. З хіном може повчити ся з него нашої історії й **кождий освічений Русин**, що не має часу розчитувати ся в обемистих книжках.

У Львові набувати можна в Книгарні „Наук. Товариства ім. Шевченка“, Ринок 10

Ясекурите своє житло від огню

В „Дністрі“!

Кождий Русин повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не повести страти, бо достаток одиниці то добробіт цілого народу.

Кождий Русин повинен асекурувати ся тільки в рускім товаристві взаємних обезпечен

“Дністер“

Нема жадного іншого руского товариства асекураторів

“Дністер“

„Дністер“ рахує найдешевші оплати за обезпечення селянських будинків.

„Дністер“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам; на рік 1911 вносить зворот 10%.

„Дністер“ єдиний та виплачує школам і бурсам, де виховують ся селянські діти.

Люди асекуровані в „Дністрі“ можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товаристві взаємного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ випускають в кінці 1911 року 3.353.305 корон.

„Дністер“ приймає обезпечення